

(B) برخه د میوې د باغ(بن) منځته راوړل یا احیا کول

څلورم لوست یا درس: د میوو د ونو کښت او ساتنه.

د زده کونکو د زده کړې موخې یا هدفونه:

زده کونکي به ددې لوست په پایله کې د لاندې موخو یا هدفونو سره اشنا شي:

۱. د میوو د ونو د کښت یا خښولو د څرنگوالی تشریح او روښانه کول.
۲. د هغه فعالیتونو یا کړنو تشریح کول چې په یوه باغ یا بن کې د میوو د ونو د څارنې او ساتنې لپاره په کار وړل کېږي.

د لوست ورکولو یا تدریس لپاره وړاندیز شوی وخت: ۲ ساعته

وړاندیز شوی منابع یا زیرمې: لاندې منابع کولی شي چې په دې لوست یا درس کې ګټورې واقع شي:

- د کمپوټر په پاورپواینټ پروګرام کې هم ددې درس یا لوست پلان د اړانې لپاره آماده شوی دی.

د سامانونو، وسایلو یا وسیلو، لوازمو او اسانتیاوو فهرست یا لړلیک

د لیکلو په خاطر سپینه یا تشه ورقه یا صفحه

د پاورپواینټ د اړانې لپاره پراجکتور یا غټ ښودونکی

د پاورپواینټ سلايدونه یا صفحې

شفاف یا روښانه سلايدونه یا صفحې

د زده کونکو د لابراتوار د ورقو کاپي ګانې

د کښت یا کرنې لپاره د میوو ونې یا نیالګې

اصطلاح ګانې: لاندې اصطلاح ګانې په دې لوست یا درس کې وړاندیز(ارایه) کېږي. (د بولې او ایټالیک

په قسم سره او د پاورپواینټ په دوهمه شمیره سلايد کې ښودل شوي دي)

- د پنډک زخه یا غوټه (bus scar)
- د میوو ړنگې کول (fruit thinning)
- د لیډر تغیر خوړلی سیستم د ښاخ پرې کونې په برخه کې (modified-leader pruning system)
- د خالې یا تش مرکز د ښاخ پرې کولو سیستم (open-center(visa) pruning system)
- له څوکې یا نوکې څخه د قاعدې په لوري د ښاخونو پرې کول (Heading back (tipping) pruning)
- د قاعدې له لوري یا سمت څخه د ښاخ پرې کول (thinning- out pruning)
- د ځمکې لاندې ښاخ چې له ساقې یا ښرانګې یا هم له رښنې څخه نمو یا وده کوي (suckers or watersprouts)
- خاصیت میوه ګیری د میوې نیولو یا میوې کولو خاصیت (ځانګړتیا) (fruiting habit)

په زړه پوري تگلاره: له يوې په زړه پوري تگلارې څخه گټه پورته تکرر ترڅو چې زده کونکي د لوست د زده کړي لپاره آماده کړي. ښوونکی اکثره د خپلو ځانگړو ټولگيو لپاره د زده کونکو د شرايطو سره سم تگلاري تهيه او برابروي يا ترتيبوي. لاندې تگلاره کيدلی شي چې د يوې ممکنه تگلاري په ډول سره ورڅخه يادونه وکړل شي:

د زده کونکو لپاره هغه ميوي وښايست چې په افغانستان کې د ميوو له ونو څخه ډيري عامي دي(مڼه، توت، او د ستروس کورنۍ ميوه جات) لاس ته راغلي وي. د زده کونکو پوهه او زده کړه د د ميوه جاتو يا ميوو په برخه کې د سوالونو يا پوښتنو او مباحثې له لاري تعين کړئ. د ميوه جاتو يا ميوو د غذايي يا خوراكي ارزښت په برخه کې وينا وکړئ. ميوې د ویتامي اسی، ویتامين سی، او ویتامين بې شپږ B6 لپاره غوره او په زړه پوري ميوې دي همدارنگه ميوې د منرالي يا معدني موادو درلودونکي دي لکه پتاشيم، مگنيزيم، مس او اوسپنه او داسې په خپل ترکیب يا جوړښت کې لري. د ميوه جاتو خوند لوړ دی او همدارنگه د غذايي يا خوراكي رژيم په برخه کې د مناسب فايبر، د سرطان د ننگونو د کموالي او د کلسترول(غورو) کموالي هم مهيا يا برابروي. او همدارنگه د اقتصادي پلوه د ميوو ونې هم له ځانه څخه ښکاره کوي .

****** دا فعاليت سرته ورسوئ ترڅو چې تاسې د لوست لومړۍ موخې ته داخل کړي.

د محتوياتو خلاصه يا لنډيز او درسي ستراتيژي گاني

لومړۍ موخه يا هدف: د ميوو د ونو د کښت يا خښولو د څرنگوالي تشریح او روښانه کول.

(د پاورپوینټ ۲ شمېره سلايد)

۱. د ميوو ونې (نيالگي) کيدلی شي چې په محلي يا ځايي طريقي سره له زراعتو او ياهم له گل کورونو څخه په لاس راوړل شي. او يا هم کيدلی شي چې چې د پست له لاري هغه تنظيم کړل شي او په لاس راوړل شي.
- الف) هغه ونې چې له د پست له لاري په لاس راځي، د لوڅو ريښو په شکل سره چې د پيټ او خزې په داخل کې(هغه خاوره چې عضوي مواد په خپل ځان کې ولري) مرطوب يا لامده ډول سره بسته بندي شوي وي او پلورل کيږي.
۱. د نيالگيو په رسيدلو سره نوموړي نيالگي له بسته بنديو څخه خلاصيري او د هغوي ريښې د تشته په داخل کې په اوبو کې ورته ځای ورکول کيږي. د اوبو په داخل کې د ريښو ايښودل له دوه ورځو څخه بايد چې زيات نه کړل شي.
- الف) که چيري نيالگي په طولاني يا اوږده ډول سره زخيره يا زيرمه شي نو له تاو خوړلو سره مخامخ کيږي.

- ب) هرکله چي د هوا او خاوري وضعیت يا حالت مساعد يا برابر شو، يوه کنده چي په کافي اندازې سره غټه وي ژوره کړئ ترڅو چي ريښي په طبيعي شکل سره د هغې په داخل کي ځای په ځای شي.
۱. د نيالگې په کښت يا کرنې څخه دمخه د هغې ريښي د سطل د اوبو په داخل کي غوټه کړئ. ولي له يو ساعت څخه بايد نوموړی کار زيات وخت په بر کي ونه نيسي يعني په اوبو کي پري نه ښودل شي.
 ۲. د کندي پراخوالی په اندازه د ۳۰ سانتي مترو او ژوروالی يي د ريښو د سيستم په اندازې سره کنده کړئ.
 ۳. په هره اندازې سره چي امکان ولري نو ماتي شوي ريښي او ښرانگي، هغه چي ضرر مندي شوي وي، مري وي ياهم ناروغه وي بايد لري کړی شي.
 ۴. د کندي په داخل کي په پيل کي يوه اندازه سطحي خاوره(چي د عضوي موادو لرونکی وي) ورته ځای ورکړئ او له دي وروسته ټوله کنده د خاوري پواسطه کومه چي له کندي څخه راويستل شوي ده، ډکه کړئ.
 ۵. نيالگې په همغې اندازې سره چي په قوريه کي کښت کړی شوی و خښ کړئ او هيڅ کله هم له هغې اندازې څخه يي ژور مه خښوئ.
 ۶. په حدود د دري پر څلور ۴/۳ برخي د کندي د هغې خاوري سره يوځای چي له کندي څخه راويستل شوی ده او همدارنگه له اوبو څخه ډکه کړئ او د لاس پواسطه ورته فشار ورکړئ.
 ۷. د حوض داخل له اوبو او سطحې خاوري څخه ډک کړئ ولي بايد چي ورته فشار ورنه کول شي.
 ۸. د نيالگيو د حوض شاوخوا اصلاح کړئ او د ملچ او کود(سري) پواسطه يي ډک کړئ.
- ج) ونې بايد په داسې ترتيب سره خښي کړل شي ترڅو چي ۵ سانتي متره د خاوري په داخل کي زوري نسبت د هغه حالت ته چي په قوريه کي يي قرار درلود، خښي کړی شي.
۱. د منو هغه ونې چي د لور قد درلودونکي وي او پيوند شوي وي له مورنۍ پايي سره چي لنډ قد ولري بايد په حدود د ۱۸-۲۵ سانتي مترو سره ژوري نسبت هغه حالت ته چي په داخل د قوريه کي يي درلود خښي کړل شي.
- الف) په ياد بايد ولرئ چي پيوندي قسمت يا برخه د ميوې په هره يوه ونه کي په ځمکه باندې ساتل کيږي. ترڅو چي له سټنډرډ جوانې يا تيغې وهلو څخه مخنيوی منځته راشي.
- د) د هغې په اطراف کي سطحه د کاب(بشقاب) په ډول سره چي غاړي او ټيټه مرکزي برخه ولري، منځته راوړئ.
۱. دا شکل د يوه حوض په ډول سره د ونې داوبو کولو لپاره دنده په مخ وړي.
 ۲. دا حوض د ملچ په وسيله (د لرگی ټوټي، د اری بور او يا هم د جوارو د لرگيو پواسطه) ډکيږي.
- م) د ۵، ۰ کيلو گرامو کود(سري) تطبيق کول کومه چي مخلوطه وي د ۱۰-۱۰-۱۰ په ډول سره د هري يوې ونې لپاره ورکول کيږي.

۱. د کود(سري) شيندل په دایروي شکل سره په فاصله ۴/۱-۲/۱ د مترو سره د ساقې په شاوخوا کې.

(د پاورپواینټ ۴ شمیره سلايد)

ن) د قوری په مرکزونو کې او د ونو (نیالکیو) په باغ یا بڼ کې معمولاً ونې په نسبي ډول سره غټې وي.

۱. هغوي په ترتیب سره په جوړه یې شکل سره د بجیو یا هم د کانتینرونو (ځانګړو لوبنو کې) په داخل کې راټوکيږي.

۲. د ونو جوړه یې شکل کوم چې د بوجیو په داخل کې راټوکیدلې وي جلا کيږي او هغه ونې چې په کانتینرونو کې راټوکیدلې وي له کانتینرونو څخه لرې کيږي.

۳. له عین ګرڼې یا طرز العمل څخه چې د لوڅو ریښو لرونکو ونو کې ورڅخه کار اخستل کيږي، استفاده سرته رسيږي.

د 4-1B-LS توضیح او روښانه کول: د امکان په صورت کې زده کونکي دې ته متوجه کړئ چې د میوې یوه ونه خښه یا کښت کړي. که چیرې د میوې یوونه امکان ونه لري. نو زده کونکي دې ته متوجه کړئ چې له هغو ونو څخه لیدنه وکړئ کومې چې په دې اخرو کې خښې یا کښت کړل شوي دي. د یوه درست طرز العمل په برخه کې د یوې ونې د کښت یا ګرڼې لپاره وینا او بحث وکړئ. 1-TM:B4-1 څخه کار واخلي ترڅو چې د زده کونکو له فهم څخه د لوڅو ریښو د ونو او د هغو ونو په منځ کې چې په جوړه یې شکل سره ترتیب شوي وي توپیر منځته راوړل شي او هغه ونې چې په بوجیو کې تولیديږي له هغې څخه اطمینان حاصل کړئ.

دوهمه موخه یا هدف : د هغه فعالیتونو یا ګرڼو تشریح کول چې په یوه باغ یا بڼ کې د میوو د ونو د څارنې او ساتنې لپاره په کار وړل کيږي.

داموخه یا هدف د میوې د باغ یا بڼ عمومي ساتنه وړاندې کوي. ولې له بې (B) برخې څخه وروسته یو مکمل یا بشپړه برخه د میوو د ونو په ساتنه کې به وړاندې کړل شي چې هر یو له دې فعالیتونو څخه به په ژور ډول سره تر بحث لاندې ونيول شي.

(د پاورپواینټ ۵ شمیره سلايد)

۲. د میوې د یوې ونې درسته ساتنه او همدارنګه د میوو د ټول یوه باغ درسته ساتنه ډیره مهمه ده. له دې کبله د میوې کیفیت او د عمر اوږدوالی یوه باغ یا بڼ ته قوت وربخښي. ډیر زیات فعالیتونه یا ګرڼې په کار اچول کيږي ترڅو چې په مناسب ډول سره د میوو یو باغ یا بڼ تر څارنې او ساتنې لاندې ونيول شي.

الف) د میوې د باغ ساتنه د ځوانو ونو څخه په څارنې سره پیل کیږي. ځوانې ونې له هرزه یا بي کاره کپاوو او ګراسونو سره سخت او ستونزمن رقابت د اوبو او غذايي موادو د اخستلو په برخه کې لري.

۱. هغه ساحه چې یو متر پراخوالی د ساقې په شاوخوا کې ټولو ساحو ته ولري باید چې کښت او ملچ کړل شي.

۲. او به ورکول کم ترکمه په لومړۍ کال کې ضروري او اړین وي ترڅو چې د اورښت د میزان تکمیل کونکې وي.

الف) اوبه کول په اونۍ کې یوې ځلې ضروري دي په هغه صورت کې چې د اورښت میزان کم ترکمه ۳ سانتي متره په کال کې واقع شي.

ب) د بالغو ونو په ساتنه کې د کود(سري) ورکول، د آفاتونو کنټرول، ږنگی کول او د ښاخونو پرې کول شامل دي.

ج) د کود(سري) تطبیق کول د پسرلی په پیل کې کله چې پنډکونه په پرسیدلو باندې پیل کول.

د) د کود(سري) خپرول په دایروي شکل سره چې له ۳۰ سانتي مترو فاصلې څخه له تنې نه پیل شوی او تر د ښاخونو د خپرې شوی ساحې پورې پراخوالی پیداکوي.

۲. که چیرې ونه په شدید یا سخت ډول سره تر ښاخ پرې کونې لاندې نیول شوي وي. نو سره ورکول په همغې کال کې ورته کموالی ورکول کیږي او یا هم هیڅ استفاده ورڅخه نه کیږي.

الف) نایتروجن د هغې له ضروریاتو یا اړتیاوو څخه دی او په ډیرې زیاتې اندازې سره ورته اړتیا یا ضرورت لري ولي باید په اختیاط سره تطبیق کړل شي.

ب) په زیات مقدار سره ورکول د نموې خصوصیت یا ځانګړنې(ساقو یا ښرانګو، پاڼو) د افراط او د گل او میوې د کموالی سبب کیږي.

په صورت کې چې د نایتروجن اندازه ډیره کمه شي، د ساقې یا ښرانګې رشد کمیري یا ورو کیږي او کوچنۍ کیږي او همدارنګه د هغه میوو د تولید سبب کیږي چې کیفیت یې ټیټ وي.

ج) د خاوري د پتاشیم او فاسفورس سطحه په ورته ډول سره د باغ یا بڼ له ضروریاتو څخه دي چې په هغې کې پي ایچ pH په اندازه ۵،۶-۷،۰ سره سپارښت شوی دی.

۱. امونیم نایتريت له نایتروجن لرونکو سرو څخه یو مناسب انتخاب یا ټاکنه ده. په هغ صورت کې چې د پتاشیم او فاسفورس سطحه په کافي اندازې سره شتون ولري.

۲. نایتروجن د ضرورت یا اړتیا د تشخیص کولو لپاره، د تیر کال د ساقې نمو باید اندازه کړل شي. دا اندازه کول د پسرلی په پیل کې مخکې د پنډکونو له خلاصیدو څخه سرته رسیږي.

۳. د اخر کال نمو د شدید یا سخت رنگ لرونکې وي(روښانه سور یا زیر) چې دا نمو د پنډک په داغ کې(پیچل شوی داغ چې وروکی ښاخونه یې احاطه کړي وي) پیل شوی او تر د هغې له څوکې یا نوکې پورې دوام پیداکوي.

د) مڼه، آلو، زردالو او گیللاس ۰،۲۲-۰،۱ کیلو گرامو مخلوطي سري ته (لکه ۱۰-۱۰-۱۰) په هريو کال کي د ونې د عمر په اساس ضرورت يا اړتيا لري چي په اعظمي ډول سره دا اندازه د يوي ونې لپاره ۵،۵ کیلو گرامه کيدلی شي.

۱. شفتالو او شلیل ۰،۵۰-۰،۲۲ کیلوگرامو سري ته په کال کي د ونې د عمر په اساس او تر اعظمي حد پوري ۵،۵ کیلو گرامو سري ته د يوي ونې لپاره ورته اړتيا ليدل کيږي.

ل) ناک په غير له سري ورکولو څخه کولی شي چي په بڼه ډول سره فعاليت سرته ورسوي. له دي کبله د تطبيق په صورت کي، تر اتشي بلايت د ناروغی د خطر لاندې قرار نيسي.

۱. که چيرې هغه ته سره ورکوی نو د هغه اندازه ۱،۰ کیلو گرامو ته په کال کي د عمر په اساس او اعظمي حد د هغه تر ۱،۸ کیلو گرامو پوري په کال کي محدود کړئ.

۳. د ميوې له ونې څخه د حاصل د کاميابه اخستلو لپاره د آفاتونو کنترول کول يو اساسي امر دی.

الف) د ميوې ونې د حشراتو او ناروغيو د حملې د شدت له نظره او دوخت د اوردوالی له مخې گل ورکول يا له غوټې کولو څخه تر د حاصل اخستنې تر مرحلې پوري يو له بل څخه توپير کوي.

ب) په کلي ډول سره گلونه او ميوې بايد د حشراتو او ناروغيو له حملې څخه د سپري کولو له لاري د درملو د تطبيق له لاري کومي چي د آفاتونو او ناروغيو په ضد استعماليري، د غوټې کولو له مرحلې څخه تر د حاصل اخستلو پوري له هغوي څخه ساتنه کوي.

ج) ځني له نوعو څخه سپري کولو ته (تيل خوابیدن) د هغه خساراتو د مخنيوي لپاره چي د سوري کيدلو څخه منځته راځي، ضرورت يا اړتيا لري.

۴. **رنګې کول (thinning)** د بد شکل، ناروغو او اضافي ميوو له جلا کولو او لري کولو څخه عبارت دي چي د می او جون مياشتو د اواخرو په جريان کي، چي د هغه په نتيجه يا پايله کي غټي ميوې او هغه ميوې چي لوړ کيفيت لري په لاس راځي.

الف) هغه ونې چي ميوې يې رنګي شوي نه وي د توليد کونکو اندامونو د ماتيدلو سبب ګرځي او د راتلونکي کال لپاره د هغه پنډکونو په شمير کي کموالی منځته راځي کومي چي ميوې توليدوي.

ب) په ځني واقعاتو کي ونې له توليد يا بار کولو سره يو کال په منځ کي مخامخ کيږي.

۵. **بناخ پري کول (pruning)** له يوه مهارت څخه عبارت دی چي د ونو د بناخ پري کولو په پوهې، تجربو او مشاهداتو يا کتنو څخه چي د بناخ پري کولو په پايله کي په لاس راځي. دي.

الف) بناخ پري کول د زيات شمير موخو يا هدفونو لرونکي وي چي په لاندې ډول سره بنودل شوي دي.
۱. د ميوې جسامت او کيفيت ته بهبود ورکوي.

۲. د يوې ونې قوي چوکاټ ته انکشاف ورکوي کوم چي د ميوو په بار کي ونه حمايه کوي، د ونې شکل ساتي او تر يوې اندازې پوري د ونې جسامت د درملو د شيندلو او حاصل اخستلو لپاره زمينه برابروي.

۳. هغه ونې چي بناخونه يې پري کړي شوي نه دي نو د ميوې د توليد لپاره ميل يواځي په بيروني سمتونو کي او د ونې د څوکي په قسمت کي چيرته چتي د لمر وړانګو ته لاسرسی شتون ولري، لري.

۴. د ونې داخلي برخه په قوي ډول سره پېچل شوی او پورته شوی چې سپری کول او د حاصل اخستل يي مشکل يا ستونزی سره مخامخ کوي.

ب) د بناخ پري کولو مختلف روشونه او میتودونه چې په يوه باغ يا بڼ کې استعمالیږي شتون لري. د دي میتودونو نومونه په دي ځای کې بیان شوي دي او د هغوي د اجراکولو څرنگوالی په راتلونکی لوست کې تر بحث لاندې به ونيول شي.

۱. **د نور يا رڼا د تاب لپاره بناخ پري کول** کيدلی شي چې د کال په هروخت کې سرته ورسیري. ولي شديده يا سخته بناخ پري کوونه په يوه محدود وخت کې د ونو د استراحت د فصل په اخر وخت کې صورت نیسي. په اوری کې د بناخ پري کول په ونه باندې د رشد د کمیدلو تاثیر لري.

۲. **د لیډر په تغیر خوړلی شکل کې د بناخ پري کولو سیستم (modified-leader pruning system)** يوه اصلي شاخه د لیډر(رهبري کونکی) تر عنوان لاندې منځته راغلی او له دريو څخه تر څلورو پوري اړخيزي شاخي چې ټولي له هغوي څخه د عین کړنې او ارزښت لرونکي وي، منځته راځي. ۱. مڼه، ناک، گيلاس او خواړه گيلاس د هغه ونو له جملې څخه دي چې د بناخ پري کولو په دي سیستم کې له هغې څخه کار اخستل کيږي.

۳. **دنتش يا خالي مرکز د بناخ پري کولو سیستم (Open-center(visa)pruning system)** دي ته اجازه ورکوي ترڅو چې نور او رڼا په مناسب صورت سره د بناخونو داخلي میوو ته نفوذ وکړي. له دي کبله دا سیستم استعمالیږي.

۴. **له نوکې څخه د قاعدې په لوری بناخ پري کول (Heading back (tipping) pruning)** د جانبي يا اړخيزو بناخونو رشد او نمو تشويق يا هڅوي.

۶. **د قاعدې له لوری څخه د بناخ پري کول (Thinning-out pruning)** د ټولي يوې شاخې له منځه وړلو څخه عبارت دي، د يو بناخ له لنډولو څخه عبارت دي، د نمو د اندازې کمولو يا جانبي روشونو د يوې شاخې څخه عبارت دي.

۱. د قاعدې د بناخ پري کولو عمومي اثرات ډير ښکاره او په اسانه توگه د يوې ونې په تنظيم باندې وي.

۲. کلنی بناخ پري کول ددي لپاره چې له ونو څخه څارنه او ساتنه وشي او ونې په درست ډول سره میوي تولید کړي او د ونو بې له حده غټيدنې څخه مخنیوی وشي او هم له زیات تراکم څخه مخنیوی وشي نو د ونو لپاره د بناخونو پري کولو يو ضروري امر دی.

۷. **سکر يا واتر سپروس (Suckers or watersprouts)** له هوايي ځوانې د چټکي نمو کونکی جوانې يا تيغي څخه عبارت دی چې له ريښو، تنې اويا هم محوري بناخونو څخه نمو کوي.

الف) هغوي په مستقیمه توگه پورته لوری ته نمو کوي او هر وخت چې هغوي تشکیل کيږي باید له منځه یوړل شي او لری کړی شي.

۶. **د میوې ورکولو عادت (Fruit habit)** له هغه موقیعت څخه عبارت دی چې میوي په هغې کې تولید کيږي. میوي په جانبي صورت سره د يو کلنو پخو وړو بناخونو په دوام او يا هم د سپر د پاسه(وړوکی بناخونه) د میوې تولید چې په زرو لرگیو باندې منځته راځي، تولیدیږي.

الف) هرکله چي بناخ پري کول سرته رسيږي دا موضوع په ياد ولړئ چي ميوه په کومو قسمتونو يا برخو کي توليديږي.

ب) منهي او ناکونه د خپلو ميوو لوي برخي د شاخچو په جانپونو يا اړخونو کي او يا هم په سپرونو باندې چي لرگی يي دوه کلن او يا هم له دې څخه زيات وي توليديږي.

يو تن له زراعيڼو څخه ستاسې ټولگی ته دعوت کړئ ترڅو چې د خپلو ونو د بناخونو د پري کولو او کښت د څرنگوالي په برخه کي د زده کونکو لپاره معلومات وړاندي او ارايه کړي.

مرور(بياکتنه)\خلاصه يا لنډيز: د زده کونکو د زده کړي موخي يا هدفونه په کار يوسئ او درس يا لوست خلاصه(لنډيز) کړئ. زده کونکي پيريډئ او ورته وخت ورکړئ چي د هريو هدف يا موخې د په لاس راوړنې لپاره چي کومي ستونزي يا مشکلات وړانديز شوي دي هغوي ته راجع ځواب ورکړي او موخې يا هدفونه توضيح او روښانه کړي. د زده کونکو ځوابونه دا مشخص يا ځانکړي کوي چي کوم يو له موخو يا هدفونو څخه تکرار يا تجديد نظر ته اړتيا لري ترڅو چي تکرار کړل شي او يا له متفاوتي زاوي څخه تر بحث لاندې ونيول شي. هغه سوالونه يا پوښتنې چي د پاورپواينټ په ۲۲ شميره سلايد کي شتون لري کيدلی شي چي په ټولگی کي نمونې په توگه تکرار کړل شي.

تطبيق : زده کونکي په دې باندې پوه کړئ چي ترڅو له يوه باغ څخه چي تر کار لاندې وي ليدنه وکړي او د امکان په صورت کي د کښت کولو فعاليتونه او د بناخ پري کولو فعاليتونه تمرين کړي. زده کونکي په دې باندې پوه او خبر کړئ ترڅو چي د دې باغ يا بڼ مديريت يا منجمنټ تجزيه او تحليل کړي او د هغوي نظر ته بايد د هغو مسايلو په برخه کي فکر کوي بايد بهبود ورکول شي او بايد چي انکشاف ورته ورکول شي، وړاندې کړئ.

ارزيابي: ارزيايي بايد د زده کونکو د لوست يا درس په هغه موخو يا هدفونو باندې متمرکزه وي کومي چي زده کونکو په لاس راوړي دي. يو په ليکنې بڼه باندې امتحان يا ازموينه په نمونه يي صورت سره له دې لوست يا درس سره ضميمه شوي ده.

نمونه ئي امتحان ته ځوابونه:
مطابقت يا اړيکه ورکول

.1

.2

.3

.4

.5

.6

۱. د هغو ونو په منځ کې توپیر کول چې په بوجیو کې ورته ځای ورکول شوي، د کانتینر په داخل کې وي او ریښې یې لوڅې وي څه دی؟ ونې په جوړه یې شکل سره د بوجیو په داخل کې کښت کړل کیږي، د لوڅو ریښو لرونکې وي چې د اصلي خاورې سره یوځای (چې لاس پرې نه وي لږیدلی) خپله یې په بوجیو کې تاوې کړې وي او په بوجیو کې کښت او کړل کیږي. هغه ونې چې د کانتینر په داخل کې ځای لري له کښت کولو څخه دمخه (څښول) باید د هغوي کانتینر لری کړی شي.

هغه ونې چې ریښې یې لوڅې وي عموماً د وړوکی جسامت (په حدود د یو متر) لرونکې دي او کولی شي د پیټ خاورې (هغه خاوره چې عضوي مواد ولري) په داخل کې چې مرطوبه وي بسته بندي کړل شي.

۲. دا تشریح کړئ چې په څه ډول سره یوه ونه (نیالګی) چې لوڅې ریښې ولري کښت یا کړل کیږي؟ ځواب شاید چې ډیر زیات وي، اما زده کونکي باید عمده مراحل یا قدمونه د هغوي له مهمو توضیحاتو سره یاداشت کړي. د یوه نیالګی د کښت لپاره چې ریښې یې لوڅې وي په پیل کې یوه کنده چې په کافي اندازې سره غټه وي ژوریري ترڅو چې ریښې د هغې په داخل کې په بشپړ ډول سره خپرې شي. نیالګی ته د کندي په داخل کې ځای ورکړئ، سطحې خاوره د نیالګې په شاوخوا کې واچوئ، کنده تر نیمايي پورې ډکه کړئ، او ورته فشار ورکړئ ترڅو چې یوه اندازه تخته کړل شي. له دې نه وروسته پرې اوبه واچوئ. د کندي نیمايي پاتې شوی برخه د خاورې پواسطه ډکه کړئ او له دې نه وروسته ورته فشار ورکړئ او اوبه پرې واچوئ. همدارنګه د لګن یا قاب په ډول سره یو وړوکی حوض د هغې په شاوخوا کې منځته راوړئ او د ملچ پواسطه یې و پوښئ.

LS:B4-1

د یوې ونې (نیالګی) څښول چې لوڅې ریښې ولري

لازم او ضروري یا اړین مواد

داسې یو نیالګی چې ریښې یې لوڅې وي

عادی بیل یا بیلچه چې د دایروي نوکې لرونکی وي

غټ سطل

د لرګی یو متر مربع تخته، تریال او یا هم کمپله

د لرګی بور او یا هم د لرګی ټوټې د ملچ کولو لپاره

طرز العمل (کړنلاره):

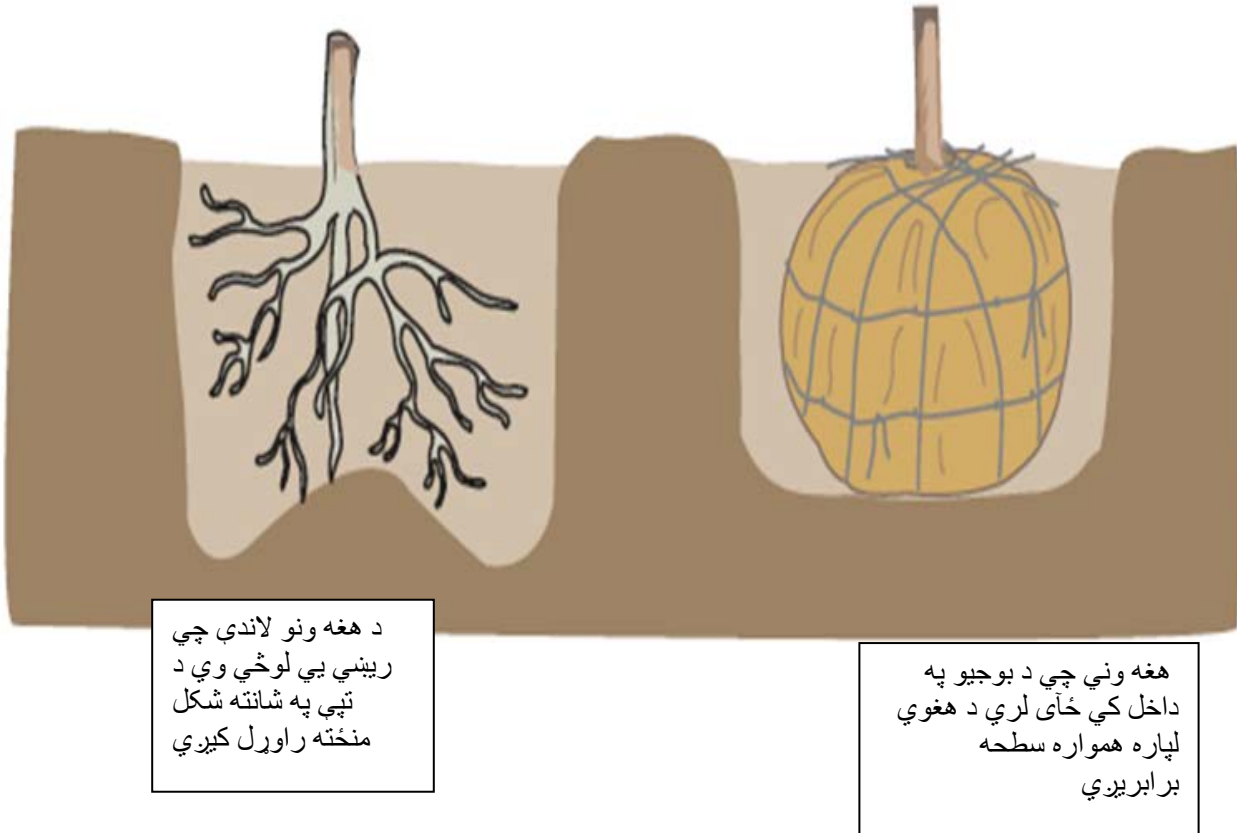
1. کنده کم ترکمه په اندازه د ۲/۱ متر پراخوالی سره د ریښو د خپوروالی پورې ژوره کړئ.
2. خاوره د لرګی د تختې یا هم په تریال او یا په کمپله باندې واچوئ ترڅو چې هغه له چمن څخه خارج وساتل شي. کنده باید په کافي اندازې سره پراخه او ژوره وي ترڅو چې د ونې ریښې په بشپړ ډول سره په هغې کې پټې کړل شي.
3. په هرې اندازې سره چې ممکنه وي متضرره شوي ریښې مخکې له څښولو څخه له نیالګې باید پرې کړی شي.
4. د شگلنو خاورو لپاره ۲/۱ نه تر ۳/۲ برخې له موجوده خاورې څخه په ساحه کې د ۲/۱ نه تر ۲/۱ پورې له عضوي خاورو څخه مخلوط کړئ. د عضوي خاورو علاوه کول له شگلنو خاورو سره دا مرسته او کومک کوي ترڅو چې رطوبت او غذايي مواد په خپل ځان کې وساتي. د کلی خاورو لپاره ۳/۱ برخه له موجوده خاورې څخه په ساحه کې له ۳/۱ برخې عضوي خاورې سره او ۳/۱ برخې څرې شګې سره مخلوط کړئ. ترڅو چې د نم ویستنې لپاره یو مناسب سیستم د کندي په لاندې برخه کې د نیالګې لپاره جوړ کړل شي.

که چیري د ساحې خاوره مناسبه وي یعنی سطحې خاوره د لوم له نوعې څخه وي په دي صورت کي د عضوي خاوري پواسطه د اصلاح کولو يا هم د شگې پواسطه د اصلاح کولو لپاره ضرورت يا اړتيا نه ليدل کيږي .

5. يو د تپې په ډول سره شکل د نيالگې د کندي په بنکتنی برخه کي جوړ کړئ. دا کار ددي سبب کيږي چي د ريښي سيستم سره مرسته وکړي.
6. د نيالگې د کښت يا کرنې کنده تر د نيمايي اندازې پوري له خاوري څخه ډکه کړئ، اچول شوی خاوره په کنده کي ورته فشار ورکړئ ترڅو چي د هوا لوي خاليگايي له منځه لاړي شي.
7. د نيالگې کنده تر د هغې د خولې يا سطحې پوري د اوبو پواسطه ډکه کړئ. له دي سره په عين وخت کي منحل شوی سره يا کود چي په زياتي اندازې سره فاسفورس(P2O5) ولري او د نايټروجن کمه اندازه ولري تر استفادي لاندې ونيسئ. ترڅو چي د نويو ريښو انکشاف کول تحريک کړي. د اوبو نفوذ د کندي ديوالونو کي د اوبو داخليدو ته اجازه ورکوي او د کندي ډکول د خاوري پواسطه دوامدراه وساتئ.
8. د نيالگې کنده د هغې تر طبيعي او اصلي اندازې پوري ډکه کړئ له دي نه وروسته ورته فشار ورکړئ ترڅو چي د هغې د هوا خلاوي يا تشي له منځه لاړي شي.
9. د قاب يا لگن په شان يوه سطحه چي د غاړو لرونکي وي د کمر بند په شکل سره په اندازه د ۱۵ سانتي مترو سره وي د ونې د تنې په شاوخواو کي منځته راوړئ.
10. دا قاب ډوله سطحه د لرگی د ټوټو او يا هم د ونو د پوستکي د ملچ پواسطه ډکه کړئ.

TM:B4-1

د لوڅو ريښو لرونکو ونو(نيالگيو) کښت کول

نمونه يې امتحان يا ازمويڼه

نوم: _____

امتحان(ازمويڼه)

(B) برخه څلورم لوست يا درس: د ميوو د ونو کښت او ساتنه يا حفاظت.

لومړۍ قسمت: مطابقت يا اړيکه ورکول.

رهنمايي(لارښوونه): اصطلاحاتو ته د درست ځواب سره اړيکه ورکړئ. مربوطه توري يا حرف د اصطلاح د تعريف په مخکې نوشته کړئ.

(الف) د ځمکې لاندې ښاخ چې له ساقې يا ښرانگې يا هم له رېښې څخه نمو يا وده کوي (suckers or watersprouts)

(ب) د ليډر تغير خوړلی سيستم د ښاخ پرې کونې په برخه کې (modified –leader pruning system)

(ج) د ميوې ږنگی کول (Fruit thinning)

(د) له څوکې يا نوکې څخه د قاعدې په لوري د ښاخونو پرې کول (Heading back (tipping) pruning)

(م) د ميوې نيولو ياميوې کولو خاصيت (ځانگړتيا) (fruiting habit)

و) د قاعدې له لورې يا سمت څخه د بڼاخ پري کول (thinning- out pruning)

1. د بد شکل، ناروغو او اضافي ميوو له جلا کولو او لري کولو څخه عبارت دي چې د می او جون میاشتنو د اواخرو په جریان کې، چې د هغې په نتیجه یا پایله کې غټې ميوې او هغه ميوې چې لوړ کیفیت لري په لاس راځي.

2. د ځوانو ساقو چټکه تگلاره چې له ریښو، تنې او محوري بڼاخونو څخه نمو کوي.

3. د اطرافې بڼاخونو نمو تشویق او هڅوي.

4. یوه رهبري کونکې اصلي شاخه او له دريو نه تر څلورو پوري جانبي بڼاخونه د هغې له یو شانته اهمیت څخه لرونکي دي، تشکیل کيږي.

5. هغه ځای یا موقیعت چې په هغې کې ميوه منځته راځي.

6. د یو بڼاخ په مکمل ډول سره له منځه وړل، د بڼاخونو کوچنی کول او د جانبي بڼاخونو شمیر ته کموالی ورکول دي.

دوهم قسمت یا برخه: لنډ ځوابونه

رهنمایي (لارښوونه): له آماده شوی خالیگاه یا تش ځای څخه د لاندې سوالونو د ځوابونو لپاره استفاده وکړئ .

1. د هغو ونو په منځ کې توپیر چې د بوجیو په داخل کې په جوړه یې شکل سره راټوکيږي، او هغه ونې چې د کانتینر په داخل کې راټوکيږي او د لوڅو ریښو لرونکو ونو په منځ کې توپیر څه دی؟

2. د لوڅو ریښو لرونکو نیالگیو د کښت یا کرنې څرنگوالی تشریح او روښانه کړئ.